

تو هر که را که براند زور گهست کس بی عنایت تو بجای نمی رسد	هر کس گیت کاود و گرش جانب تو باز کس صد هزار باره اوده مجاز
باشد نیاید در جانان شمع کس مغز و قطب دین: شجری تا که ازینا	
از جبهه تو تا تو انم امروز چون شاخ گیاه و شاخ بنم چون ماهی دور مانده از آب بر خاک چو مرغ نیم بسمل دی لار که بود طایع بر دل شرحت به دیم ز ناتوانی	گرفت غمت غمناکم امرو پزمرده و نا تو انم امروز مے میرم و نا تو انم امروز افتاده و نا تو انم امروز سزای قدم چنانم امروز انصاف ز خود بجایم امروز
بنامے قطب دین جالت باشد ز تو حیثه آنم امروز	
جانان بیاک مر تو دارم سجان هنوز تعلیم داده روز انزل اتان شوق شعر بیک از تو حد گشت روح بیک روزی که در عشق به قالب و مید کی گویت که جاسے تو عرفی هست یا ما وصفت بعد زبان کنده امر باکے	نه کشیده ام کوی تو از جان جان هنوز آخر نشد عشق تو آن داستان هنوز دار و جوی وصل تو روح روح جان هنوز آن درد که بدون رود از تن تو جان هنوز بالا بود تقیام تو از لاسکان هنوز بتر بود حدیث تو از عمر آن هستنوز
گر قطب دین بر باد نرسد با جانان	

بجای

هم کسی گریه بود در طلب سوت آوین من بخیری و گرا از دوست نخواهم جان طفل گریه پیش حاکم بود و او بر مسلم بلبل از شوق نکل امانا که کند روزی چند	دست آوین من از لذت پریشانم بس از سر و رخ او زندگی جانم بس طنین دل چون سوت از گوش گزیتانم بس تا قیامت ز غمش ناله و نغمه نامم بس

قطب بین کی طلبد در شب یک جانم پرتوی از رخ آن شمع شبستانم بس	

ما را بغیر تو نبود انجا بکس شبا بکنج خلوت تاریک نهشتین تو بادشاه سنی و منم از خواه تو خواهم بوصول خویش در شاهان کنی آنکس که خیر راه تو راهی دیگر رود حیران از آن کم که همان در عشق نیست	زد کس بغیر تو نکند هیچ طمتمس می نالم از فراق تو ای یار چون جلم ای بادشاه حسن بغیر ما و ما برس تا در میان حجاب نماند پر کس تا قابلیت در سرا نیست خبرم چون از دو کون هست منم از عشق بس

چون قطب بین هر دو جهان ترک گزینی شاید شوی بد لب و دلدانم نفس	

هنشین از محنت بیدارم بجانم بس راه وصل یار با یاران نباشد چون بدید در و باشد چون شمع عاشقان که می بدست در وجودم تا بغایت از وصل یار خویش هر چه بود از دنیا و محسوس هر چه با هم بیاد	مردم ام از هر یار خویش در نامم بس میروم بخویشین از پیش پای نامم بس من خوشتر با درو میدان تو و نامم بس هنشین گشتم بیار خود ز حرمانم بس فانی و مطلق شدم از کفر و ایمانم بس

بیتها

من جلیب انیس و ابرو روضہ ما ندر میرس

ن مود و ان بود بی سماع دیوار زدی بپز

قطب میں دریا کو صفا تر مع این میں دریا

میت جان میں بدستہ از زمان جا نھر میں

از دو جہاں مود میں نسبت بس
شب مہتاب زار کنز حورین قریب
میت مر از تو بیزاری مع تمس
و عمل تو خود اچھ تو ابھی
منع دلہ مریزندانہ نفس
انکار بود با جو توئی یاب نفس

ای منس و ممل تو دیو میر میں
ایزرت آرزوی و عمل تو بونا
و ممل تو طلب میکنم
و او بچہ تو کنز بیزرت
بہ جو ای سے کیو میتہ مایم
زور و بس ان پیچ نخر پند

آئندہ بیان زمت قطب میں

از سہ یوبت ز شد بای می پس

فروغ روی جانان از جان قریب
انسان جو روی از عاشقان قریب
اگر یہی رویہ کا رویان قریب
پرویا ز شد و صاحب تو ان قریب
منو پیشان رضا صدراں قریب
آشنان دروش از خوشگلان قریب
از من جو ایں درو دیوان قریب

نشان و نفس کل از جان قریب
جو پستی جان دیوانہ ز نفس
پیرس از بچہ از رہ نستان
چو دزدہ مملکت داری گدای
نزد لذت دیدار چه کس
جو پستی زندستان را تو از دور
بیا پہلوی من نشین بستان

جو ای قطب میں از اس دیوانی

علاج درد موزان و سنان پیش

فوق بحال یازده بی بعد چرس ساله گرفته پرتواندیا آن جمال ای نشین پس تو جمال و رنگ از چشمه تو ان لعات جمال دید بلور مفرود بکاس و بود خویش پس بر آنچه دید از دید پستان	اندکی به بمارت اهل نظر میرس انوار آن جان تر کی بعد میرس سه سه بین بین و زین جگر میرس از زان جان به زین میرس ماله باطن اعف مفرود آرد بچون زخیر ز کوه سس

اسرار غشع مایه مایه سیت لکشی

این فریب هفته زینتیا

جانان بیاد با من می پدیدار باش جانم ز قیج جو تو بچون گشته است چون صد بار جلوه بود بر زبان تل تا چند بقدر بود دل رشتنیات را بدید و بسوم و غشع و مرن چون است کوه تو زلفش میرسد عاشق بیاد هستی خود را به سوز تنها درون خلوت تار یک تابک	یعنی بسوی نه درونی یاد غار باش نیکو بیاید در هر جان ز کوه باش کوه دیده به دیدن تو صدمه زار باش کوه دیده تو از غشع دل بقدر باش باز به نشات خویش سیه ز کار باش آشفته همچو طره شلین با باش در بوته گذار تو صاعدا عیار باش با من بیاد منوس شهابی تار باش

خوابی که یزدان به می از بود خویش

چون قطب من بر باد طلب خاک آسایش

کلمه

بگوش گریجویانی و پند من کون گوش
 به نیم جریحه خلامین خوشیستین و به دست
 مدت مراد می شود و به خوش باشد
 نمان بر درو شقیق لایبانی باش
 تن نصیحت و رخ زرد زود به پاسب
 تیرک کاه ز به بود بجز زجا است
 بسان بیک خوش بگریه برین مسام
 نغمه بیت که به وقت سفاست

مباش کابل و چنداگر ممکن است بگوش
 مباحش نافع از اوطاق و به اوردن گوش
 ز دست درست ابواب مبارک به
 عصاره کنه بود در روز روز گوش
 پند به عاقلین از حق تعالی در دست
 چو که بودی در امر کس از سینه بود
 مدین تو نغض بود و غرضت به
 شام بگوش شود بشی کون و دست

ببینت پند نصیحت که قطب بین بود
 اگر تو در به بین او بچایان گوش

کسی از شربت دیدار او بین بود گوش
 به اطله قطره از جام وحدت خود و شیبست
 اتق کز نیت خوبی بسکس با مردان گریه
 بیور او را و صبح و شام شتاق با خود بین
 سزایش اگر چه هست ما که جمله و اما
 دمی که بظلمت خود بنوازم از من چنان شبر

ما شد و دیدار او به به به گوش
 بطله کیم حال آن که است در امر بود گوش
 بر وجه از شانه به به به به گوش
 شده مگر پیش به به به به گوش
 دلی مزاج ما معین به به به به گوش
 که به جان بگردد از به به به گوش

کسی چون قطب بین که جان نماند در جود
 نباشد از اتصال با خود به گریه سرانمش

لمن خود را به این چون سزای پشیمان

ولا کون لمن یکم خلا دست خورده نامش

بہترین خدمت تار یک نشین شاید آن مرد صبر و صامان بسیار و کسی کو عشق آوردند بغیر از گفتگوی دلبر خود عاشق صاف در جان بندید اما از دل اگر دریا منجواهی اگر تو کو بر نایاب منجواهی بست آری رقیبان گریه بسیارند ما را از منم باشد	کند یک اورشون خانه از خود شمع تاباش بید تحقیق کن یک روز احوال بر پیشانش خدا در پیش مهری فکری نیست در جانش ندیده بچکس سرگزار باشد جان و جانانش دلمان دریا فکن خود ما که پیدا نیست پایش چون بسیار شد آتش نترس از خویش در جانش

ز شعر قطب دین نامرغیبین دعا بیدارند
 کسی کو پیشک شہرہ فعل باشد در پایش

روی بنامتا به بنیم گرمی بازار خویش بیای ای آفتاب از مشرق جانم که من چون جواب از تو طلب لمن زمانی آمد قطره منصور در بحر تو گم ناگشت بود	مردی دروی نیست از لعلہ نیا خویش مانده ام مانند سایہ در پس دیوار خویش کو خوشتر کن کہ باوم تا دید از طهارت خویش زودانا حق تا بیری روزی در بار خویش

قطب دین را نامید از بحر خود دامن
 آیت لا تقنطو خود گفته گفتار خویش

ای تو بیدری فکندہ رخنہ در ایمان خویش گر عصبیان کردہ عمر عزیز خود تلفت نہ درش از توبہ بر مرد خدا را آبر دست از در او ندر آؤ توبہ کن مردانہ وار	صدق پیش آوزش تو میداند حمان پیش توبہ کون پیش از اجل مردانہ از عصبان خویش قطره آبی بدم از رحمت رحمان خویش وز مہمتا بود گویا پاک کن دامن خویش

قطب دین گنج معانی با تو پیمان آید

باز

کلیغ خود شناس اگر مردی نهان خویش

تا که این ناله ام رسید بگوش جام از دست یار خویش خویش عاشقان از جبهت جویش خویش بشدم از شوق از خود میوش وز عبه قال و قیل لب خاموش دست با یار خویش در آن خوش	در خوابات عشق بوم درش که بیا عاشق خسریا باقی تا بدانی که صیت لذت مشت چون بگویم رسید این آواز گشتم از بهتی وجود خلاص در حسرت وصال لبشتم

کرتا وصل یار سے باید

دین دنیا چو قطب بین بفروزش

خوایم بود مدام دوستم بگوش گویند نیکو بان جهان جلد آشنش آن کسیت در جان که کند فرق از فرش باشد حجاب او همه از او منش با او نشست نموست کون بود نکلش کوی مکن تو دوست اراوت ز دانش	آن دلبری که سیرت گریه زودیش چون خوبی و لطافت او را نظیر نیست چون قطره به بحر وصالش یکیشدم آنکس که در مانند ترش گناه آوست آن را که نیست در وصال صبیحیش خدای وصال خارست پیر طریق کون

چون قطب بین هیچ سر از امر خویش

گر بادت که خوشه بچینی ز غر منش

که میرود بهت آب دیده نهان پیش بیا که در قدم تست سمت و پیش	کجا دم ز سر کوی نومن و دلش دلم در چه بر تو مجموع گشته و بیار

لنم همیشه نبود با خیال تو سخنان نبود نفسی چون خیالت از نظم بی که عالم قانی خیال و خواب بود نیزم غمسم دنیا و آخرت مسرور	ز فکر عشق تو بیگانه گشته ام از خویش ازان شود تو بهر لحظه ام محبت پیش بر دل کن از دل خود مهرش ای لاله پیش چرا که عشق دلارام خویش دارم کیش

گو که بگذرد از کوی دست قطب بین
 کجا روزی سر کوی باو شده در پیش

حلقه بند گیش هر که کند اندر گوش گرم کن ملک وجود از شر جذب عشق هر کسی را که گدازد شر جذب شوق گر نبوی می و عشق حقیقی بکار مردی آن نیست که از عیب کنی خود را پاک	باشد از جام می عشق دماوم در جوش گرمی عشق کند راه طعمه و تودم هوش در ره عشق نباشد بنیاد کیم هوش عاشقان سر کوشش مبه بودی خاموش بر او مردی عیب کسان را بیوش

قطب دین نیستی آمد شرف قرب خدا
 کوششی میکنی دور نیستی خود میکوش

چونند کرده ام دل خود با نگار خویش صبر و قرار از من در پیش بهد است چون آید آن نگار در دود پیش من تمام زان یار دلنواز شکایت نمیکنم خواهی تمام دیده شوم عقل گویش جز آنکه شکست بران در نگار تو	وز دست داده ام همگی اختیار خویش یکدم نمیکند ارم او بر قرار خویش ندید امان که نمیش اندر کنار خویش این شکوه میکنم مگر از دوزخا خویش کز راه دیده دیدم کز روی باز خویش بیسند و میگدازد که بنی حیا خویش

۵۰

	بسیار گمنان ز خواب بل خویش قطب زمین غافل مباشش یک نفس از زگر و گار خویش	

ذوق شوقی نبود در دل او از یاری کس نه عیندیگر اندر دو جهان مشایر بنود میل تا شامی گل و گلزارش نوش بود لکسی کوشده بر خود کار که ترا نیست مداوای دل افکارش هم گم دروغ عشق کند تیارش		هر که از ستم یار بود از آزارش چو از می عشوق بر آنکو نوشید هر که در بزم و عیاش نفسی با او بود جلوه یار به از ملک سلیمان باشد ای طبیب از سر بیاور عشق بر در معاشق نه پذیرد عیاجت و دوا

	قطب زمین کسیت درین راه بگو طالع آنکه در راه ختیاقت بود از خود عیاش	

زندگیم عشق با دروغ در جان گویم باش اوست چو جان میان جان بیان گویم باش از تن بیجا صلح نام و نشان گویم باش عشق چو پیدا شده کون مکان گویم باش گر نبود در زبان تیغ زبان گویم باش چهره خوب و عیاشی بیان گویم باش		عشق و آید بجان دل بیان گویم باش رفته بدون جان ز تن آمده جان من آتش عشقت بسخت بود وجود تنم گویم مقصودت عشق و می از هر دو کون گشت زبان و دلم تیغ و شنا گویم یار هر چه گویم از دوست از آن خود تر

	مرد ز خود قطب زمین جانش بجان زنده بجان چو شد جان بیان گویم باش	

بیکمان شد محرم غلو تسهاری	هر که آید بدون سیره نینار خویش

یار با بر که گرانستی باشد و لیک شیوه مرد و محبت صیت دانی ساکنان زین فرقه صیت چندین رشت زمار تو تا یکی افسرده خواهی بود اندر راه عشق	بست بافت یکبیت در هر دو می اسرار خویش انگه باشد یکبیت بر بارها با یار خویش زودتر گرد وصل او خواهی بزرگوار خویش گرم ساز از آتش عشقش بر و باناز خویش

قطب بین دساره معنی بهر روی آمدن
مذبان در بند در راه وی از گرفتار خویش

ساکب بیاد و دره عشق اهل دیده باش چون روی دوست را بر یقین اهل دیده باش عشاق می ز دوست دل راه منم خورند از راه بخودی همسر از خود بریده باش این راه هیچکس بجلالت زلفه باش پشت بر قیب خم شده از یاد کردگار	از خود بر دیده باش و بیایا بر دیده باش ای دل بگوی دوست تو مرا اهل دیده باش گر با شقی تو هم قدم در کشیده باش گر مرد قابل تو هم از خود بریده باش گر وصل یار بایدت از خود بریده باش پشت تو گو ز بار امانت خمیده باش

ای قطب بین چو یار بر ندالتها بهم
تو در پناه شاه جهان آفریده باش

ای دل با ندم عاشقی مردانه باش آشنا شو با هر نفس خلق جهان عشق بازی کن ز رسوائی ترس بگذر از هستی خود گر عاشقی اندرین ره عقل کی آید بکار	ببین شمع وصل چون بر جانده باش تا توانی از خود سگ بجایانده باش گو حدیث عشق تو افسانه باش دانگه با یار خود بجایانده باش ببخود از جسم می جانانده باش

گنبد از عقل و خود دیوانه باش	توشه این راه چون دیوانگیست
قطب دین از مفلسی عمکین بشو چون صدف قانع شو و پروانه باش	
گنبد ز تیرگی و چو آب زلال باش وز زیر بار در زخمش با نعل باش از گنگوی کار جهان گنگ و لال باش کن یاد وصل او و با او اتصال باش دواند دور ازین همه و هم و خیال باش از جلین بریده خادم اهل کمال باش	اسے دل بیو آئند در حال باش خواهی زد وصل یار شوی سرفراز و بر لیل و نهار ذکر خداوند خویش گو خلقان اگر از فرقه انوی جدا شوند چون هر چه بسته و هم و خیالت در جهان خواهی که تبس قلب تو چون کیمیا شوند
ای قطب دین خوشتر شوی قیل و قال خوشتر فانی بکوی عشق تویی قیل و قال باش	
اول اندول عمده باز داشت دوم سوخته بی سرو پا زو آتش روی نبود درین شاخ گیاه زو آتش تا گلان آمد در اهل فغان زو آتش اندرا قلم وجودش همه جان زو آتش در دل بلبل بیچاره جان زو آتش	جلوه یار که حاصل جان زو آتش هر کسی را اگر از شعله او دهن سوخت چون گیاهی شده بودم ز غم زو آتش شعله عشق وی اندر همه جا میگردد هر کجا اهل دلی دید ز خود و دوست دوش آورد صبا از طرف گل زو آتش
بند مرغ آن یار یقین قطب الدین شعله بود که در سر من باز داشت	

پون نیست محری که بگوئیم راز خویش مشغول هر کجاست بکاریت و جهان تا عکس باور آینه دل فتاده است صاحبی تو راه کعبه مقصود را نورد اگر آتش محبت او خویش را گذار زاهد طواف روز و شب از روزه و نماز گویا که بی عشق حقیقی نبوده است	ما نایم و گوشت و غیره دلنواز خویش کار خود گذاشته با کار ساز خویش در سنگیت پیشه ما در نماز خویش چندین مباحش غره بر راه مجاز خویش چون شمع میگدازد سوزد و گداز خویش غافل مباحش بجز خدا از نیاز خویش بیزار هر که نیست از عشق مجاز خویش

هر چند قطب بین ز کسی خوش نوا بود
از عاشقان نیازم عشق ناز خویش

رسید عشق در دم بگشت آزادش ندارم از دل حیران خود و گر چیزی نهاد بر سر و نیامی دهن جو مردان پا چو مرغ از پی پرمار بود آهنگش اسیر عشق شد و کار او و گر گون شد به بند بندگی نفس بود و نام بند	خیال نقش دو عالم بر دریا و س بکوی عشق ندانم که تا چه افتادش طلاق داد و ما چون ندید بنیادش بدام عشق نیت او بر رویا و ش کجاست تا که کند عشق دوست آشنای خدا ز بندگی نفس کرد آزادش

کسی اگر ز تو احوال قطب بین پرسد
بگو که کرد قناعت بدانچه حق دادش

خوش آنکس که بدو شامی پدید شد جال یوسف خوبی که از چشم تو نباشد	مبارازند آینه که نبود در جانش اگر دیدار او خواهی بر آرزو کنش

فروغ چهره جانان تجلی میکند بر چو
اگر خدای جل جلال دست باورد و عیش خو کن
اگر خدای خلد در پامثال اندر ره دلش
بویج از تیغ عشق او سر خود دوره معنی
طواف کعبه مقصود خود آنکس کند بیشک
مجرد آن کسی باشد یقین در عالم معنی

ولیکن کوی منید چونید نور عرفانش
بجو از هیچکس هرگز علاجی بهر درفش
که آخر بشکند یک ره گل از فاد و خیلانش
کزین نمی آیدان باشد اندر در افروانش
که گرد عالم هستی گردد گرد و اما نش
که دست از روی نفس نبود گردی با نش

بنامه در شب هجران زور در عشق قطب الدین
با میدی که خواهد پدید روی جانانش

مردان نیست که بیار کند اسوایش
لذت از عمر نمی بیند و ایمان نبود
نرسد کس بطواف حرم کعبه وصل
منع رحمت نه کند جانب بر پرستان
هر که از بندگی نفس نگرود آزاد
هر کسی رانه کنی محرم خود در بهشت
ساکلی که ز تر فیض خدا برقص کند
به روی کز ره تحقیق نشان می آرد

مردانست که دنیا نه کند پلاش
هر که شادانه دل سوخته در دنیا نش
لطف تو نیت ازل گزیند اقباش
جذب عشق خدا اگر نبود در پاش
ولبرش از سر افلاک نماند باش
بکنی تکیه بر آنکس که ندانی حالش
و آنکه افسرده و ناقص نبود در پاش
باید از بار فرو تر نبود اما نش

نه کند تکیه بر اعمالش خودش قطب الدین
ز آنکسی لطف ازل هیچ بود اعمالش

غماهی شوی ز هستی موهوم خود خلاص

بیکش صدق با بلامت زمام زمام

تجربید کرده جان کف دست خویش نه ندی که او بقول انا الحق کتابل عملیت با سبانی دل کرده ام کجبر نه شنید کوس و در بر عشق با سب	سالک چنین شود ز وجود چنین خدای منصور وار بر سر داریش بود تصانی شاید که مردم شوی از روی ختمان زانور که رنجته شده در گوش اورتان

از گفتگوی عامه بیا بیت قطب
 چون گشته بدلتش از بندگان خام

هر که از هستی خود گشت درین راه خلاص بحر بود و دریش موج زناست و احم دم فرمان هر چه پسر ارفاد و یابی در عمل که توانی که کنی ای سالک همیشه پس تاب نیاورد و فیضانش را نتواند بر سر کوی حقیقت برود	در کف آورد از بحر عین چون عوالم قطره بود غرقه او که بود شو از خوش خلاص در کنی فاش قوتش سر باریست تصانی بید و حالت دل گوئی که حاصل از زان سبب پیر مریزند درین ره و فاک هر که بار بر این راه ندارد خلاص

قطب بین که بوس و معانی داری
 پای از سر کن و در بحر طلب شو غمناک

کجا روم زور دوست چون کیم اعراض شدم بر آنکه شکایت نویسم از بخت تکریم بیت من انگشت در از هم رنجیت طیب و بهر ندارد علاج در فراق چنین که آتش سوزان عشق میورم	که دل بریده نگردد مهرش از اعراض که بار از من درویش میکند اعراض روان داشت که در دلم بریم بیمان جمال دوست را ندانم که مراد از اعراض در ای در دل من مگر کند فیاض

اگر حبیب بدوزخ جمال نماید / از سر هوای ریاحین برون کنم دریا

بر تو قطب بین از سوز در عشق منال / که عمر باست که خوابانست زاهد مراض

از یازمیت در دل من زوره نشاط / بریا که هست با من مسکین کم خنکلاط	بگذشت عمر من بغم و محنت فراق / هرگز ندیدم بچسب اندر جان نشاط
تمو و بار در غم و اندوه رو من / شاید در آید آنده شادی من با نشاط	تو مثل کاروانی در نیست چون باط / خواهی که بگندی تو روان از بل صراط
چون در ره طریقت پیران قدم نمی / می رود با اعتبار که شرط است اعتبار	

ای قطب دین محبت ایام دل من / شاید که یار نیک کند با تو اختلاط

دلم جدا از تو ای دستار و خط / چنانکه قالب سیمان ز جان ندارد خط	فتاده اند تو دور و دورم دل من / ز سبزه و چین دار عنوان ندارد خط
بزنسیم سحر فرود ده تو بیسبیل ما / که گل شگفت دلی باغبان ندارد خط	دل من از سخن این دامن ندارد خط / که دید دلی خست از مردمان ندارد خط

اسیر سلسله زلف است قطب الدین / و گرز سود و زبان جان ندارد خط

می آید کن نگار من ای جان ترا و دایع / شادی رسیده محنت پیران ترا و دایع

سلطان دادگستر عالی همی رسد چون گل شکفت ملک جو دم ز فترتی یعقوب بوی یوسفی از برهن شمسید	جور و جنای گردش دوران تراوداع ای آب برود دیده گریان تراوداع آید برون و کلبه احزان تراوداع

چون بد قطب بین رخ اوشا گشت ای عقل رهن مانع ایمان تراوداع	

بی رویو گره کشاید مراوداع در اشتیاق ز تو یوی هم گله من ز تو از بر تو و نامدی تو باز هر که که باید برم وصال تو میکنم	هر چند بیروم تماشای گشت در باغ بنهاده ام بسینه خود هم لاله بر بجای غنای بگوش زشته ز باغ میوزد از فراق وصال تو اتم باغ

چون قطب بین سماع تواند جهان کنم یعنی که من کیم که ترا میکنم سماع	

عمرت شد مرا حیف ازان ای دریغ حیف که تا میکنی باز و دیده ز خواب تو بچوانی مشو فسترد که تیغ اجل تیغ اجل میکشد بنده آزاد را تو بزدم خویشتن غره مشو زانکه مرگ غافل از انوار یار بخیران گشته اند	بیک اجل میکنی فطرت جان ای دریغ نخل حیات بمرگشته خزان ای دریغ فوق زیمه که کند پیر و جوان ای دریغ از مبه غالی کند ملک جهان ای دریغ کرده بسی سزگون بخت شهان ای دریغ مانده بختاب غرور بخیران ای دریغ

بیشتر از مرگ خویشت قطب بین از خود میرا ببج بگوزن بسیار از غم جان ای دریغ	

همچو گل از زیر پرده روی بخامی
کز من آشامی نماز گذشته
را نکتہ تا باین لطافت بنیاید اگر کشف
مردمی کن تا شوم که ساقی و گاهای حرف
پیش از آن روزیکه آید بگل عکس درین
تا بدست آمد مرا حرف و سخنامی لطیف

ای ترا لبها طبع و عارض ز لطیف
از جامی محنت بجان چنین بگذاختم
از کشفت بگذرایم اگر بمنزای می
آرزو دارم شراب حاصل تو در بزم خویش
در بهار عمر گل چین در گستان بود
در گستان سخن بسیار کردم سیرت

قطب دین تنهائید و همیشه یار باش
نکتہ با من سخن گفتند یاران ظریف

حیف دروغ از من و تو بار بار
با همه کس جهان نبود یار
کو را در نهفته پیش نباشد قرار
چرخ فلک کفایت و را اعتبار
روز حساب صف مردان کا حیف

عمر عزیز رفت هزاران هزار حیف
آنرا که داد ما و ما یام باز مرد
ما چون گلیم بر سر شاخ و رخت
چون لاله دماغ بود با عاقبت زین
خوش آنکه ز روی نباشد زین

ای قطب دین بگویش که فردا بر روز شتر
آنکس که شرمسار بود پیش یار حیف

باش از آشوب و صاف چاه گل شوق
پس برو میباش از جان بخواه اهل شوق
مهر قلبت زر شود از یک نگاه اهل شوق
خوش بود حال کسی که شد سپاه اهل شوق

گر تو مرد عالی شوفاک را و اهل عشق
هر دو عالم چون طغیان کوی است
کاربان ساله ازین ره عاشقانند میگمان
گر بطلب هر چون گدایانند و معنی شه اند

باش دائم بر صند از تیر آه اهل عشق در فرو نماند باشد آن گناه اهل عشق	آه عاشق بگذرد وقت سحر از ده فلک سرفرو آرزو عشاقش بکاک غنات
دوین دنیا خود نذر و پیش ایشان جرمی قطب بین میباش از جان و سنا و اهل عشق	
کس مبادا بمچوسن گریان و میران فراق زیر بار محنت و درد فراوان فراق فراخ از درد غم دانده پیران فراق من کبچ تا توانی با بعد امان فراق	گشته ام نزار و نزار از درد پنهان فراق از غم و درد جدائی بمچو مو بگداغم یا و آن روزی که با دلدار بودم غمشین هر کسی در جستجوی یار خود هر جا روان
قطب بین از دل منای مصالحت جان جان من باشد فراق او منم جان فراق	
گشتم شهید و زنده شدم از بجای عشق باشند خسروان جان آن گدای عشق ایوای آنکه نیست دلش متبای عشق هر کس که گشت قابل و کشتو گدای عشق ما را چون نیست ز مصلحت و دای عشق عشقم عنان گرفت و شدم در قضای عشق	گشتم ز راه مهر و وفا شنای عشق هر کو گدای عشق بود با و شمه بود خوشحال آن کسی که دل خود بعشق داد شد باه شاه هر دو جهان بر سر ریخت از ما پسر غیر غم عشق محنت بودم بر آنکه عشق تو و زرم چو زاهدان
از عقل خویش تا شده بیکانه قطب مخوم شده بحق نجس ما در سرای عشق	
تا نکته حدیث کنم در بیان عشق	کو همی که گوش کند داستان عشق

بگو و بگویند گشته ز بانم ز بان عشق هم خود بیان کنم که منم گشته و آن عشق و اما نیشوی تو بستر نمان عشق آگاه و در زمان شود از تر جهان عشق و ایستد از مکان هم از لا مکان عشق	از فرق تا قدم همگی عشق گشته ام هر کس بستر عشق کجایی پر دوسه زاده حسد بخور که تو طامعی و اتمام ترسیت عشق و در دل هر کس که ببلوه کرد ارض و سما حجاب ره عشق نیست آنکس

ذ	بگو بیایند به من به قطب وین	کونایع از جهان شده اند زمان عشق

وز هم کشاد عشق ز خو خوار را و حق رقاص گشته هر طرنی ساسک بخت ز ابد تیرگی نتواند زون لطف سرخ روی هست از آن چه چون شوق مجنون کجاست تا بروا پیش ما بخت جز خار که در ز گل شوق خاک و حق	آمد بهار گشت دل سنگ خاره شوق بیس نفیس و بسدم که ز فیاض میرسد آخاکه سر کشان سے عشق بچو گشته ما کشنگان خنجر خو خوار و بریم دیوانه و ارجبانه جان چاک کرده ایم حاسد اگر چه ننگه با گشته پاک نیست

از کوی یار باسی نخواهد شعیب باز	تا از حیات قطب بین شد جوی روت	

بند سجاک در دوست روی خود بر خاک که خود غمناک و با کس نخواهد از سجاک که میکنند گریبان شوق و دل بر خاک چاک کرده ام از غیر خانه دل پاک	اگر تو ساک عشقی بستی و چالاک مجز ز راه شهرای غیر ز ذوق حصود بیا بگیرد و نامی و چوئی ندان بین نماند در دل با غیر هر تو چیز سے

رتیب روپہ ارا از حسد ز نذر و ما	گر شمع ز تو گر باشد از رقیب چه پاک
شکندہ ام سخن خوش کہ قطب بین مسکنت ہر آنکہ عشق نہ دزدید نیستش اودلاک	
دانی چہ است گنج نہان در تہ مغاک نااہل عاشقت ہرین و ہر بی ثبات در راہ عشق خلق جان دشمن این شوق خواہی کہ بار پرودہ زو دیدار خود برد فانکس کہ جہدہ شہید از شہادت حاصل می دانکہ ہر کہ شہرت صیانتش شیدہ است	یعنی کہ باد بر سر اسباب و ہر خاک تو بہ طریق خویش روؤ و ز عشق پاک چون بایبار باشدت از دشمنان چہ پاک و ہر چو گل تو جامہ جان ساز چاک چاک و ز بر بار کنت ہجران شود ہلاک بیزار باشد از می خمانہ ہای تاک
انی قطب بین اگر تو از اہل علامتی کو در سراق یار ترا آہ دردناک	
بظلم بد دوست نمی رود بر خاک سر بلندق طلبی خاک صفت پست نری آتش عشق برود بود وجود خود سوز صفت زمانہ کشی روز خوشی سکہ بینی	بہتر از خسروی و ہر بزر افلاک ورنہ اندر او پست باقی چون خاک تانسوزی نشود عمل و غشت از رنگ لب نخذو اگر ت دیدہ نگرد و فناک
قطب بین چند غمی کم ز بود نیک جان غم آن خود کہ نگردی قیامت گناک	
ای خیالت این غلوت تنگ روی خوب ترا کسے بیند	دل بسوی تو میکند آہنگ کو ز آئینہ اش زو اید رنگ

بج

دارم از شادی و دعا رنگ نامدار در درخسالی نور انگ با من در لشکر دار و جنگ سحر و ماهی از بند رنگ هست موصوف با صفت پلنگ میرود در هست به چو تیر خدنگ می گزیم از دلبند و رنگ	با نغمت نرد عشق می بازم نقش غنیر از ورق تو به شدم بر سر کوی تو رقیب مسود بر نیاید ز دست او کاره هر که او کبر و گنجه می و زور تا دک آه من بسینه او هر که او طالب وصال تو غنیت
در سراق وصال تو شبی روزی قطب من ناله میکند چون چنگ	
مشکست با فراق تو مرا اندر که به بندد بهما سے سرکویت محل تا که بیدار بود پند برودیت حاصل سعی و کوشش کن اگر مرده بیای قایل تا که دلبر کند اندر دم دل منزل یکدم از آمان دوست نگردی غافل هستی خویش درین باو به از هم گسل	دوری از وصل تو ای چه جانها گل چه مبارک سفری باشد و فرخ روزی هر کسی دید برودیت نتواند از غمت بی ریاضت نشود مشکل کس به گزین گل یان کن خانه دل ناز مویان بی سالی پاسبان باش مگر در دل خود گرم روی اندرین او دستی ز شکست تو بود
قطب من صوابان من درین مشک کس نه بنید زخ آه یار مگر صوابان	
نفس خود را دارا ننداد او خوار و ذلیل	گر تو خودی دلبرت در راه خود کرد ذلیل

در غمناک آشنایان و اقوام و کسب و جان فدای پایا بیکدیگر پیش از نهان مانگان نبود مسائل آنچنان بی کسب رست خردان جان شود ساه صلیب مردان توزنداری که مردان و مسائل آسان یافتند	سرسیر کردن بزبان ادب است که در خلیل ان برافشان جان بود که نیستی هر دو خلیل باوه اند بسیار مردان باقی برین قریب جان نمودار بر کجای می ماندان کسب خلیل بسیکس را نیست آسان آشنای خلیل

قطب بین دیدارهای بر بلائین صلیب
داده او نیست چیزی بهتر از صبر خلیل

زادگیش نیست بود اتصال آدمی از بهت و مرغان ببال هر دو جان میکند ادو پانال گردد غائی به بیشتر جمال یکسر منیت درین قیل و قال عقل شده گنگ خود گشته لال	ساعت دل چیست دلبر وصال هر کس بگر که چنان می زید همت عالی بنگر مردوار بیم ندارم که بدوزخ روم کیست که او طالب دیدار نیست در صفش فهم کلاه پاره بود

بگذارد هستی مردانی قطب دین
هستی تو جیت خیال محال

باید از هستی خود دست بشویند اول دعوی عشق کند آنکه خیالت محال گر چه عمر بکوشد نشود صاحت حال گر ریاضت کند از نفس خود بچو سال	هر که خواهد که رسد به دلبر وصال هر که از جنبه عشق بخواهد گذشت و آنکه از طاعت بپایان بر نصیب کند مردان سرده دین راه بنشلی نرسد

حال با یکد ترا با وی در هر سهر گز بر که از تیر غم عشق دلش افکاست	که ندیم که ز خود باز بود کس جمال بهر جاننش ز می عشق شده مالامال

قطب بین که طلبی هست دین کوی ترا خوشترین را بگذر از غم عشقش جو جمال	

اگر خواهی که حل گردد ترا دگر کوی مشکل بچشم سز دیده سپاس هرگز جمال او نباشد کما شوق آنکس کوز تیغ عشق سهر چه بوسه اش کی رسد بر کوه خود در ماندگی دارد شید خنجر عشقت حیات جاودان در نبیند بر توی در غم خود زان نازین گز	بجز کوی غم عشقش کون جامی که منزل جمال او اگر خواهی بیایک شامی چشم دل خوش آن مقتول کوی اولر بامی او بود قاتل خست او وصل او خواهی غم ز من خود گسل نیز در غم جاننش هر که او را میکند سبل کسی کو بر سر کوشش ندارد پای خود و گل

بکوی خود نخواهد بار جانی اهل غفلت را مشوای قطب بین که طالبی از یا ما ز مال	

من بچاره زمان باشم همیشه با سان دل غم در دل خود ازان با کس نیگویم من بی صبر رفته عثمان با اختیار از دست نباشد عاشقان ما در جهان باری از دست خدا چون در دل پاکیزه منزل میکند	که سید انم که باشد کج معنی در میان دل که هر کس را نباشد گوشتش خوش و جان دل ر بوجه دلر بای من ر دست من جان دل که ماه روی دلبر سزندان آقا سان دل سز سلیم زمان روی نهم باستان دل

اگر اهل دلی خواهد که قطب بین جو بیکتر که میگوید صدمت عشق جانان بین دل	

از نعمت آرد تا که بگیسر طلال شادی وصل تو به بند کسی از دو جهان قطع نظر میکنند حال بدست آرد که کی میدوم تا نکند مرد و جام آنچه بدست	نیت تحقیق تعیین این حال کو بکند راحت خود با خیال بر که بود با چه تو باش همسال شکل کس حل شود از قبیل و قال وصل و لام نکرود حلال

ویدر کشا دوست بهین قطب بین
پند نشینی برش ماه و سال

بیا که رفته ام از نقش فرخانه دل بگرد و آرد آبی و یک زمان باشی به پیش تیرت نشانه دل من اگر شیمان جهان از خانه ما باشند فسانه غم مخزون گذشت آخر شد	ببین عمر تو مرا مانده در میانه دل بزار خانه کعب بگرد خانه دل بزن که گیت نشانی باز نشانه دل خرانه سیمان نیست چون خرانه دل مراد فکر تو آخر نشد فسانه دل

از روی ذوق از آن قطب بین خورد و غم تو
که در و عشق تو باشد مرا ترانه دل

نشم ضعیف از غم بجز تو چون طلال هر کس که آرد و میصال تو میکنند خلن مرا بریز بیشتر تیر عشق این ره قبیل و قال بیلان تیر از قبیل و قال ره بسو حال که بی	کز من مانده نقش نمونی بجز خیال زاد و نحیف باشد با یک چنین طلال و آنکه نام عاشق مسکین بجز جمال چون جانم می ستد مرا باشد تقبال بزار باش دره و نیز قبیل و قال